

Pluralizm kulturowy

Tomasz A. Winiarczyk

zagadnienia

- pluralizm kulturowy
- etnocentryzm a relatywizm kulturowy
- tolerancja a akceptacja
- kultura wysoka i niska (masowa)
 - komercjalizacja kultury
 - homogenizacja kultury
 - westernizacja i amerykańizacja
- kultura narodowa a globalizacja
- filary naszej kultury
- kultura alternatywna i kontrkultura
- kontestacja
- subkultury
 - typy subkultur
 - przemiany
 - przykłady subkultur młodzieżowych

pluralizm kulturowy

- sytuacja społeczna, w której grupy mniejszościowe uczestniczą w pełni w dominującym społeczeństwie, zachowując przy tym swoje kulturowe różnice, swoją tożsamość i odrębność od innych grup

etnocentryzm

- stosowanie standardów typowych dla własnego społeczeństwa wobec osób pochodzących z innych narodowości

relatywizm kulturowy

- pogląd głoszący, iż żadna praktyka kulturowa nie jest dobra ani zła sama w sobie, ale musi być oceniona w kontekście w jakim funkcjonuje

relatywizm moralny

- normatywny relatywizm moralny uznaje, że różni ludzie mogą podlegać odmiennym wymaganiom moralnym
- relatywizm osądu moralnego uznaje, że sądy moralne są względne i zależą od osób, grupy i okoliczności
- relatywizm metaetyczny uznaje, że każdy system wartości może być równoprawny

tolerancja

- poszanowanie cudzych uczuć, poglądów, upodobań, wierzeń, obyczajów i postępowania, choćby były całkowicie odmiennie od naszych albo zupełnie z nimi sprzeczne

akceptacja

- poszanowanie inności, ale jednocześnie **aprobatę** i uznanie tego czegoś za dobre lub zgodne z oczekiwaniami

kultura wysoka a masowa

KULTURA WYSOKA (ELITARNA)

- wymaga szerokich kompetencji kulturowych odbiorcy
- zaangażowanie w problemy natury ogólnej
- często prezentowana w teatrze, operze, muzeum, imprezach elitarnych
- charakter niekomercyjny

KULTURA MASOWA (POPULARNA)

- powszechnie dostępny i praktykowany przez liczne i szerokie rzesze ludzi
- łatwa w odbiorze, schlebająca gustom jak największej liczby odbiorców
- przedstawiana zwykle w środkach masowego przekazu
- charakter komercyjny

komercjalizacja kultury

- wartość artystyczna i intelektualna wytworów kulturalnych ustępuje potrzebie zysku
- kultura staje się częścią gry rynkowej
 - odbiorca jako klient – sztuka dąży do zaspokojeniu jego oczekiwań i potrzeb
- skutkiem miałka, bezrefleksyjna rozrywka o przygniatającej popularności bez wartości głębszych

homogenizacja kultury

- proces ujednolicania kultury na obszarze danego społeczeństwa, w wyniku mieszania się dwóch różnych kultur
- wielki wpływ ma zawsze jakaś kultura dominująca
- produkty kultury masowej są zestandaryzowane zarówno co do formy, jak i do treści

westernizacja kultury

- przejmowanie wzorców kulturowych, ekonomicznych i politycznych Zachodu

amerykanizacja kultury

- ogólnościwiatowy proces transferu kulturowego, którego obiektem są instytucje, normy, wartości, zwyczaje, zachowania, techniki, symbole czy obrazy, które są kojarzone z USA
- nie musi być związany z zależnością polityczną

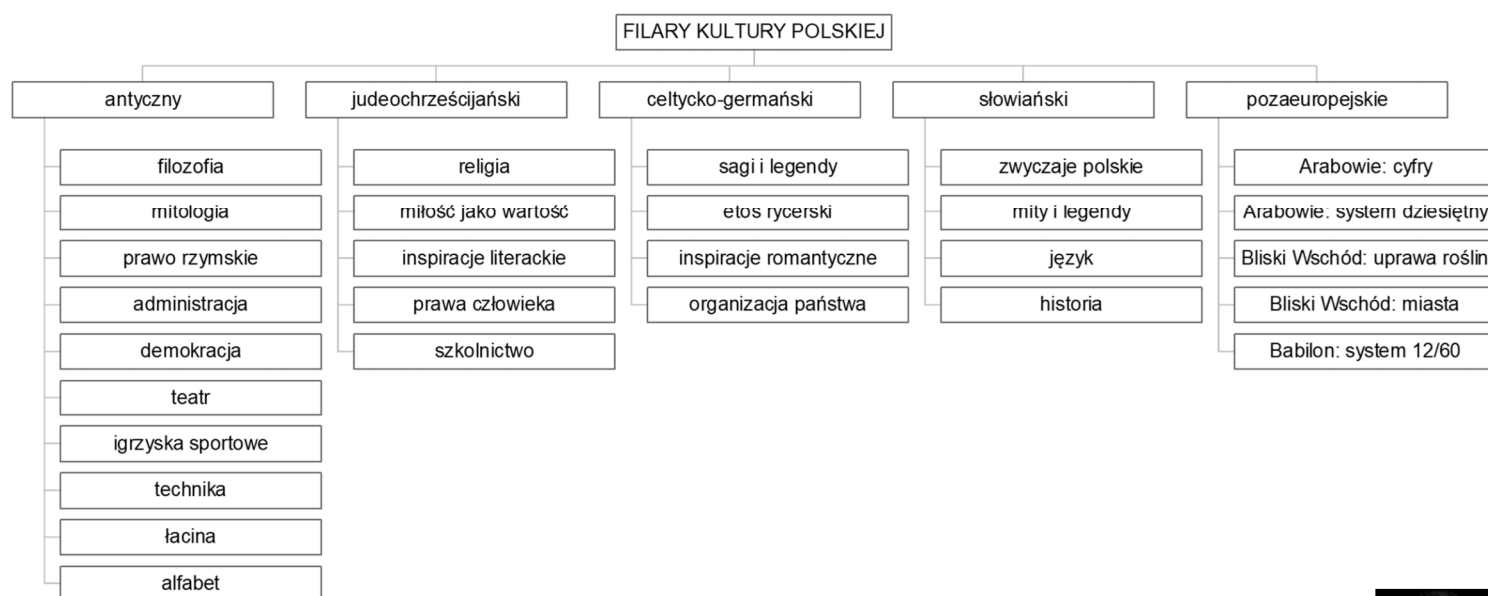

kultura narodowa a globalizacja

- całość społecznego dorobku, czyli kultury danego narodu, stanowiący jeden z elementów świadomości narodowej
- kultura narodowa wchłania elementy zewnętrzne, cały czas się przekształca
- globalizacja może zagrażać kulturze narodowej w obecnym kształcie

Filary naszej kultury

kultura alternatywna i kontrkultura

KONTRKULTURA

- wyraża sprzeciw zarówno wobec zastanej kultury, jak i wobec tworzenia nowej
- obiera sobie za zadanie wyzwolenie człowieka z represyjnych sideł kultury, dąży do totalnego wyzwolenia wewnętrznego i społecznego jednostki poprzez transgresyjne techniki społeczne i personalne

KULTURA ALTERNATYWNA

- kultura przeciwstawna kulturze dominującej w danym społeczeństwie
- nie walczy z tradycyjną kulturą, a jej znaczeniem jest przede wszystkim odmienne spojrzenie na sztukę, muzykę, medycynę, a nawet sposób odżywiania, ale również inne dziedziny życia

subkultura

- podkultura - zespół symbolicznych i aksjologicznych odniesień określających odrębność danej grupy względem innych grup społecznych
- grupa społeczna, funkcjonująca na obrzeżach kultury oficjalnej, akcentująca swoją odmienność, wyglądem zewnętrznym, obyczajami i zasadami postępowania
- twórcą pojęcia "subkultura" jest amerykański socjolog Milton Myron Gordon

kontestacja

- sprzeciw, najczęściej przeciwko systemowi społecznemu i politycznemu, wyrażany publicznie poprzez wypowiedzi i zachowanie
- wypowiedzi kontestujące mogą mieć charakter werbalny lub pozawerbalny, np. poprzez sztukę
- skrajne przeciwieństwo konformizmu

typy subkultur

- **1) subkultury alternatywne**

- a) **subkultury religijno-terapeutyczne** nastawione na rozwój osobowości i stanu wyższej świadomości (np. krisznowcy)
- b) **subkultury ekologiczno-pacyfistyczne** działają na rzecz środowiska, są przeciwni przemocy i prowadzeniu wojen (np. anarchiści, ekolodzy)

- **2) subkultury buntu społecznego i ucieczki**

- a) **subkultury buntu społecznego** przywiązują dużą wagę do możliwości realizowania własnego stylu życia, dążą do wywołania trwałych zmian społecznych (np. beatnicy, hipisi, punki, poppersi)
- b) **subkultury izolacji i ryzyka** odwołują się do kultu siły i podporządkowania (np. gitowcy, rockersi, skini, szalikowcy); elementem porozumienia może być doświadczenie resocjalizacyjne (poprawczak, więzienie), swoisty żargon i tzw. drugie życie

- **3) subkultury kreatywne** proponują twórczą drogę rozwoju (np. skejci, hiphopowcy, graficy)

przemiany subkultur młodzieżowych

- 1) faza subkultury młodzieżowej**

etap charakteryzuje chęć odróżnienia się grup młodzieżowych od reszty społeczeństwa podkreślana głównie przez zewnętrzne atrybuty – ubiór, styl spędzania wolnego czasu, język itp.

- 2) faza kontrkultury**

etap uświadomienia sobie swojej odrębności pokoleniowej i kulturowej, co prowadzi do protestu przeciwko zasadom funkcjonowania oraz wartościom, tworzącym fundament społeczeństw zachodniego kręgu kulturowego i powstania tzw. światopoglądu kontestacyjnego

- **faza kultury alternatywnej**

stadium najbardziej dojrzałe: totalną krytykę zastanego świata dorosłych powoli zastępują próby kreowania wzorców i zachowań pozytywnych społeczności alternatywne są nastawione raczej na twórczą aktywność na obrzeżach głównego nurtu kulturowego niż na atakowanie starego systemu formy działań alternatywnych to np. redagowanie niezależnych wydawnictw (fanzinów), organizowanie happeningów, angażowanie się w programy na rzecz rozwoju duchowego oraz przynależność do ruchów ekologicznych walczących o prawa mniejszości

przykłady subkultur młodzieżowych

a) **bikiniarze**

- swoją postawą wyrażali bunt wobec komunistycznej rzeczywistości
- głosili indywidualizm i wolność
- preferowali kulturę masową

b) **hipisi**

- charakteryzuje ich bunt przeciwko dominacji amerykańskiej i konsumpcjonizmowi
- propagują wolność i miłość
- wyróżniają się kolorowymi strojami
- są zwolennikami pacyfizmu
- preferują gatunkiem muzyki był rock

c) **punki**

- reprezentują postawę radykalnego sprzeciwu wobec zastanego porządku społecznego
- propagują pacyfizm i anarchizm
- preferowanym gatunkiem muzyki jest punk rock

d) **metalowcy**

- prezentują krytyczny stosunek do otaczającego ich świata, ale go nie odrzucają
- preferowanym gatunkiem muzyki jest heavy metal

przykłady subkultur młodzieżowych

e) **skinheadzi** (skini)

- są subkulturą propagującą kult siły
- reprezentują poglądy nacjonalistyczne, rasistowskie i antysemickie
- głoszą konieczność zachowania porządku społecznego

f) **hiphopowcy**

- prezentują krytyczny stosunek do otaczającego ich świata, ale go nie odrzucają
- odróżnia ich twórczość artystyczna (rap, breakdance i graffiti)

g) **goci**

- cechuje ich indywidualizm i zdystansowanie do świata
- interesują się mrocznymi sferami – magią, okultyzmem, wampiryzmem, horrorem
- fascynuje ich średniowiecze i XIX-wieczna powieść gotycka
- swoją odmienność akcentują czarnymi strojami i czarno-białym makijażem

h) **emo**

- reprezentują postawę zdystansowania do świata
- są skoncentrowani na głębokim przeżywaniu własnych emocji
- wyrażają bunt przeciwko konsumpcjonizmowi
- odrzucają przemoc i zażywanie narkotyków

bibliografia

- wikipedia.pl
- podręcznik wyd. Operon autorstwa Z. Smutka, J. Maleski, B. Surmacz (2012)
- podręcznik wyd. Operon autorstwa Artura Derdziaka (2019)
- <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/subkultura;3980959.html>
- <https://www.e-historia.com.pl/131-liceum-i-technikum-po-gimnazjum/wiedza-o-spoleczenstwie-zakres-rozszerzony/3105-2-6-subkultury-mlodziezowe>
- Subkultury młodzieżowe w Polsce wybrane zagadnienia – Marceli Śmiątek

